

Το πανηγύρι της Γλυτζιώτισσας, Από Τα Τετράδια του Κώστα Ποέρου, επιμέλεια Έρση Δημητριάδου

8 Σεπτεμβρίου· ανάμνηση ποιούμεθα της πανηγύρεως της Γλυτζιώτισσας.

Εκκλησία απλή και ταπεινή, φορτωμένη ιστορίες μιας Παναγιάς καταδεκτικής, τρυφερής, που γλυτώνει από τα κακά τους Κερυνειώτες ναυτικούς και όσους ζητούν την πνοή της. Δεν έχει αστραφτερά καντήλια κι επίχρυσα μανουάλια, δεν έχει πάτωμα ακριβό ούτε εικονοστάσι με τάματα χρυσά κι ασημένα. Κέρινα τάματα πίστης στολίζουν την καρδιά της..

Οι χαρές της Κερύνειας ήταν πολύ λίγες· δυο πανηγύρια το χρόνο. Το ένα στις 8 του Σεπτεμβρη της Παναγιάς, το πανηγύρι της Γλυτζιώτισσας που ήταν από τα πιο ωραία πανηγύρια της επαρχίας όλης. Το άλλο, το μεγάλο πανηγύρι του Κατακλυσμού.

Στις 8 Σεπτεμβρίου γινόταν το πανηγύρι της Γλυτζιώτισσας, ένα ξωκλήσι πάνω στο κύμα, ένα μίλι στα δυτικά της Κερύνειας. Στο πανηγύρι κατέβαιναν όλα τα γύρω χωριά, ακόμη και απ' το τούρκικο χωριό, το Τέμπλος, άλλοι για να πουλήσουν τιςπραμάτειες τους, άλλοι για να προσκυνήσουν στη χάρη της Παναγιάς. Γιατί πάρα πολλοί πιστοί πίστευαν στο θαύμα της. Μια φορά λένε που έπεσε μεγάλο θανατικό (χολέρα) στην Κερύνεια, όσοι κατέφυγαν στη χάρη της γλιτώσανε. Γι' αυτό πήρε και το όνομα Γλυτζιώτισσα. [Μια άλλη εκδοχή είναι ότι πήρε το όνομα από το γλυκό νερό που βγαίνει από ένα βράχο κοντά στην εκκλησία].

Ο κόσμος κατέβαινε από όλα τα γύρω χωριά να προσκυνήσει στη χάρη της Παναγιάς και να πάει βόλτα με το πανί, με τις βάρκες τις Κερυνειώτικες, μέχρι το 'Νησί' [που βρίσκεται στα δυτικά της εκκλησίας γνωστό ως 'Snake Island' ή 'Κουφονήσι']. Οι Κερυνειώτες, οι βαρκάρηδες, έκαναν χρυσές δουλειές στις δυο μέρες της πανηγυρης. Πολλοί από τα γύρω χωριά, προ πάντων οι σκάπουλλοι κι οι κορασιές, μπαίνουν στις βάρκες για μια βόλτα με πανί μέχρι το 'Νησί,' για να χαρούν και να απολαύσουν τη θαλασσινή αρμύρα βουτώντας τα χέρια τους στην θάλασσα. Επιστρατεύονταν όλες οι βάρκες και κάποτε μερικές μαούνες.

Οι Κερυνειώτες το 'ρίχναν στο γλέντι από το βράδυ μέχρι το απόγευμα της άλλης μέρας. Η παρέα του πατέρα μου ήταν η πιο μεγάλη· οι πιο πολλοί ναύτες και ένας καπετάνιος [ο καπετάν Παναής Μιχαηλίδης, 1874-1960]. Συνήθως πηγαίναμε δια θαλάσσης όλοι της παρέας μας σε μια μαούνα με τα συμπράγκαλά μας. Σούβλες, κρασί, ψωμιά, κρέας κι άλλα. Πολλοί εκτός από τα τρόφιμα κουβαλούσαν μαζί τους και τα κρεβάτια τους. Γιατί το 'χανε τάμα να κοιμηθούν το βράδυ, ανήμερα της γιορτής, στη χάρη της.

Θυμάμαι όταν ήμουνα μικρός, η παρέα του πατέρα μου πάντα μέναμε τελευταίοι, γιατί ο καπετάνιος ήτανε και επίτροπος της εκκλησιάς. Δε θα ξεχάσω την ημέρα που γλεντούσαμε και κατά το μεσημέρι σηκώθηκε δυνατός αέρας. Οι ναύτες ανησυχήσανε πώς θα γυρίσουμε πίσω στην Κερύνεια με τόσον αέρα· μηχανές δεν υπήρχαν τότες μόνο πανιά.

Απάνω στο γλέντι σηκώθηκε ένας ναύτης να πάει για νερό του κοντά στη θάλασσα. Άμα γύρισε πάει κοντά στον καπετάνιο και του μιλά κρυφά στ' αφτί. Τότε βλέπω τους ναύτες να σηκώνεται ένας ένας και να φεύγει για τη μαούνα. Πώς συνεννοηθήκανε μεταξύ τους, μένει μυστήριο για μένα. Βλέπω την μαούνα να ξεμακραίνει από τη στεριά και να κάνει βόλτες στ' ανοιχτά. Οι γυναίκες βουβάθηκαν. Βλέπει η μια την άλλη και φοβούνται να ρωτήσουν τι συμβαίνει.

Ο καπετάνιος κρυφομιλά με μερικούς φίλους του. Άρχισε να σουρουπώνει κι η μαούνα μένει ακόμα στ' ανοιχτά κάνοντας βόλτες. «Άντε» λέγει ο καπετάνιος «πάρτε τα παιδιά και δρόμο», χωρίς να δώσει καμιά εξήγηση. Έτσι γυρίσαμε με τα πόδια στα σπίτια μας τα παιδιά, οι μανάδες και δυο τρεις γέροι. Μετά από πολλούς μήνες έμαθα απ' τον πατέρα μου περί τίνος επρόκειτο. Εκείνο το βράδυ της ογδόης Σεπτεμβρίου έβγαλε η θάλασσα 'λαττάδες'. Οι 'λαττάδες' ήταν κάτι χοντρά δοκάρια που 'φευγαν από τα παράλια της Μικράς Ασίας. Οι Τούρκοι κόβανε τα δοκάρια από τα ψηλά βουνά της Τουρκίας αλλά ο μόνος τρόπος για να τα κατεβάσουν στην παραλία ήταν τα ποτάμια. Στην εκβολή του ποταμού κάνανε φράγμα πάλιν με δοκάρια και σταματούσαν τη ροή των ξύλων στη θάλασσα. Αλλά πολλές φορές ξεχειλούσε το φράγμα και τα δοκάρια ανεμπόδιστα παίρνανε το πέλαγος. Αυτό ήταν ένα δώρο του θεού για μας. Γι' αυτό τα σπίτια τα παλιά, τα Κερυνειώτικα, είχανε στέγες ξύλινες με 'λαττάδες' της Ανατολής όπως τα λέγανε. [Και από το εμπόριο ξυλείας με τη Μικρά Ασία.] Πολλές φορές τα ανακάλυπτε η ακτοφυλακή και τα έβγαζε σε δημοπρασία. Τα μισά λεφτά τα έπαιρνε το δημόσιο και τα άλλα μισά αυτός που τα 'βρισκε.

Εκείνο το βράδυ που φορτώσανε τη μαούνα μέχρι τα ξάρτια βλέπει ο ένας τον άλλο και ρωτά τι να τα κάνουν. Να τα πάρουν στο λιμάνι θα τα κατάσχει ο Εγγλέζος. Σηκώνεται ο καπετάν Παναγής και λέει. «Αυτά παιδιά δεν ανήκουν σε μας, ανήκουν στη χάρη της». Διατάζει να βγει όλη η ξυλεία στη στεριά, να τα βάλουν μέσα στην εκκλησία και να την κλειδώσουν. Αμέσως εκτελέστηκε η διαταγή του καπετάνιου. Και πράγματι κανένας ναύτης δε διαμαρτυρήθηκε, παρά μόνον όλοι τους έβαλαν χέρι και ξεφορτώθηκε όλη η ξυλεία μέσα στο παρεκκλήσι.

Πήρε τα κλειδιά ο καπετάνιος και τα παρέδωσε σε άλλον επίτροπο, μαραγκό, για να γίνουν καινούργιοι σκάμνοι στην εκκλησιά.